

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Кафедра фізичної географії, природокористування та геоінформаційних
технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

« _____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Переддипломна практика

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 106 Географія

Освітньо-професійна програма: «Географічні основи природокористування
регіонального і муніципального розвитку»

2024

2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Переддипломна практика». Одеса: ОНУ, 2024. 16 с.

Розробники:

Антоніна Шашеро, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму;

Галина Вихованець доктор географічних наук, професор, завідувачка кафедри фізичної географії, природокористування та геоінформаційних технологій;

Вікторія Яворська доктор географічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 6 від “25” 01 2024 р.

Завідувач кафедри 195 (Віталій СИЧ)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування та інформаційних технологій

Протокол № 4 від “29” 12 2023 р.

Завідувач кафедри 804 (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)

Погоджено із гарантом ОПП ««Географічні основи природокористування регіонального і муніципального розвитку»

Шашеро (Антоніна ШАШЕРО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 4 від “25” 01 2024 р.

Голова НМК 195 (Віталій СИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування та інформаційних технологій

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування та інформаційних технологій

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 6,0 годин – 180 змістових модулів – 4	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>106 Географія</u> (код і назва) Спеціалізації: _____ (назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	5
		<i>Семестр</i>	
		7-й	9-й
		<i>Лекції</i>	
		год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		180 год.	180 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - год.	
Форма підсумкового контролю: <i>диференційний залік</i>			

Вступ

Робоча програма освітньої компоненти «Переддипломна практика» складена для здобувачів закладів вищої освіти (ЗдВО) IV-го курсу відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів «Географічні основи природокористування регіонального і муніципального розвитку» зі спеціальності 106 Географія. Тривалість практики у відповідності до навчального плану 4 тижні (6,0 кредитів, 180 годин).

Практична підготовка ЗдВО є обов'язковим компонентом освітньої програми для здобуття освітнього ступеня першого (бакалаврського) рівня. Головною метою практичної підготовки ЗдВО є набуття ними професійних компетентностей і відповідних результатів навчання, пов'язаних з опануванням методів організації, виконання і узагальнення результатів фахової діяльності, організації і проведенням наукових досліджень, оформленням і публікацією отриманих наукових результатів тощо.

Атестація бакалаврів з географії за ОПП «Географічні основи природокористування регіонального і муніципального розвитку» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та здачі атестаційного іспиту з географії. При виконанні та захисті в ЕК Зд ВО бакалаврської кваліфікаційної роботи має бути продемонстровано підтвердження відповідності набутих ним компетентностей та результатів навчання, а сама робота повинна бути виконана самостійно, її зміст перевіряється на плагіат.

Саме на формуванні відповідних компетентностей і результатів навчання, а саме адаптації до роботи за фахом та збиранням і обробкою матеріалів для написання кваліфікаційної роботи, орієнтована переддипломна практика. Тому, переддипломна практика – одна з найважливіших складових частин в підготовці бакалаврів природничої галузі. На цій практиці студенти закріплюють отримані теоретичні знання і практичні уміння і навички, опановують нові методи та методики проведення досліджень, проходять адаптацію до виробничих умов, набувають соціальних навичок, навчаються організації та проведенню науково-дослідних робіт і досліджень, аналізу і представлення (зокрема у вигляді наукових публікацій) отриманих результатів. Переддипломна практика сприяє поглибленню географічних і суспільно-географічних знань, розширенню і поглибленню знань про прикладні аспекти географічних і природничо-географічних, суспільно-географічних дисциплін, тощо. Пропонована практика є однією з головних складових підготовки фахівців-географів, головними завданням якої адаптація теоретичних знань до практичної діяльності, набуття ними навиків самостійної професійної та науково-дослідницької діяльності, зокрема з акцентом на фокус ОПП «Географічні основи природокористування регіонального і муніципального розвитку».

Переддипломна практика бакалаврів за цією ОПП проходить у 7 семестрі та завершується підготовкою звітної документації (щоденник і звіт) з їх публічним захистом у формі диференційованого заліку.

1. Мета та завдання практики

Метою практики є поглиблення комплексних теоретичних географічних знань, отриманих на заняттях з обов'язкових дисциплін; набуття професійних компетентностей і відповідних результатів навчання, пов'язаних з опануванням методів організації, виконання і узагальнення результатів професійної і науково-дослідної діяльності, систематизацією і узагальненням отриманих результатів досліджень, оформленням їх і апробацією, тощо.

Головними завданнями практики, виходячи із вище викладеної і сформульованої мети є наступні:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення циклу теоретичних дисциплін географічного змісту;
- поглиблення знань про прикладні аспекти географічних і суспільно-географічних, природничих, управлінських дисциплін, тощо;
- формування у студентів професійних умінь та навичок проведення науково-дослідної діяльності, застосування методології та методів географічних досліджень;
- застосування на практиці отриманих знань, умінь і навичок, набутих компетентностей, формування відповідних програмних результатів;
- формулювання теми майбутньої кваліфікаційної роботи бакалавра, складання плану роботи та завдання до кваліфікаційної роботи;
- збір і обробка вихідних даних до підготовки кваліфікаційної роботи, аналіз, систематизація і узагальнення матеріалів, тощо.
- виконання професійної діяльності, організації і проведенням наукових досліджень, аналіз і узагальнення результатів досліджень, оформленням і апробацією (зокрема публікацією) отриманих результатів.

В процесі проходження практики у ЗдВО мають формуватися елементи наступних *компетентностей*:

а) *загальних*: **ЗК1**. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК2**. Знання та розуміння предметної області та розуміння предметної діяльності. **ЗК3**. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово. **ЗК4**. Здатність спілкуватися іноземною мовою. **ЗК5**. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. **ЗК6**. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. **ЗК7**. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК9**. Здатність працювати автономно. **ЗК10**. Навички здійснення безпечної діяльності.

б) *спеціальні, фахових*: **СК1**. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів. **СК2**. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства. **СК3**. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах. **СК4**. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки. **СК6**. Здатність інтегрувати польові та

лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. **СК7.** Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. **СК8.** Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати. **СК9.** Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. **СК12.** Здатність здійснювати геопросторові дослідження природних і суспільних явищ для формування практичних цілей та рекомендацій щодо сталого розвитку територіальних громад, міст, урбанізованих ареалів та регіонів в Україні. **СК13.** Здатність застосовувати сучасні геоінформаційні технології, бази даних ГІС, ГІС картографування та моделювання для дослідження, моделювання соціально-економічних і природних процесів та явищ в регіональному і муніципальному управлінні.

Очікувані результати практики. За результатами проходження практики ЗдВО повинен

знати:

- особливості суспільно-географічного положення досліджуваної території, дії різноманітних факторів, які впливають на функціонування об'єктів, що вивчаються;

- основні методами проведення та організації географічних досліджень;
- статистичні та картографічні методи обробки результатів досліджень.

вміти:

- проволити аналіз виявлення історико-просторової, соціально-економічної динаміки формування та розвитку господарства, території, краю (району, області, землі, країни), виробничого підприємства, установи;

- виявлення основних етапів розвитку та сучасного стану господарства регіону, його компонентної, функціональної і територіальної структури, ефективності функціонування господарських систем різних рівнів і форм власності тощо; проводити розробку комплексного підходу до оцінювання природних та господарських явищ;

- виявляти основні етапи розвитку та сучасного стану господарства регіону, його компонентної, функціональної і територіальної структури, ефективності функціонування господарських систем різних рівнів і форм власності тощо;

- самостійно збирати, обробляти, аналізувати дані відповідно до тематики дослідження;

- узагальнювати фондові і архівні матеріали, опрацьовувати літературу та інформаційні джерела у відповідності до поставленої мети і завдань робіт і досліджень;

- проводити оцінку природно-ресурсного потенціалу з наголосом на регіональні особливості як місцевого, так і державного значення,

- застосовувати сучасні інструменти і обладнання при виконанні польових і камерально-аналітичних робіт і досліджень, програмні продукти (зокрема ГІС-пакети) для обробки і представлення отриманих результатів;

- використовувати знання, уміння і навички в практичних ситуаціях;
- працювати як в колективі (команді), так і самостійно (автономно),
- систематизувати результати робіт і досліджень, оформляти і представляти у вигляді звітів, доповідей, наукових праць, тощо.

Програмними результатами практики є наступні: **P01.** Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук. **P03.** Пояснювати особливості організації географічного простору. **P04.** Аналізувати географічний потенціал території. **P05.** Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук. **P07.** Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових **P08.** Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер. **P10.** Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні. **P11.** Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки. **P12.** Використовувати отримані теоретичні знання та практичні навички та вміння для забезпечення системного підходу у вирішенні проблем природокористування, регіонального та муніципального розвитку. **P13.** Використовувати результати просторових досліджень природних та суспільних процесів на рівні територіальних громад, міст, регіонів для розробки стратегій та цільових програм в регіональному та муніципальному управлінні.

2. Організація проведення практики

Місцем проведення практики є відповідні бази практик, з якими укладені угоди про проходження практик здобувачами геолого-географічного факультету. За погодженням з випусковою кафедрою базою переддипломної практики також можуть бути установи чи підприємства з якими укладається угода за бажаннями сторін(в разі коли студент знаходить базу практик самостійно). У якості виключення з правил в індивідуальних та особливих випадках базою практики може бути визначена випускова кафедра.

Зазвичай, ЗдВО проходять переддипломну практику на тих же базах, де було проходження виробничої практики у 6 семестрі на III курсі навчання. Але у окремих виключеннях в індивідуальних та особливих випадках базою практики може бути визначене інше місце проходження практики, яке в обов'язковому порядку погоджується з науковим керівником ЗдВО від випускової кафедри.

У відповідності до ЗУ «Про освіту» та ЗУ «Про вищу освіту» на час практики для ЗдВО забезпечують безпечні та нешкідливі умови праці відповідно до освітньо-професійних програм і угод між закладами освіти та підприємствами, установами, організаціями, що надають робочі місця. Адміністрацією геолого-географічного факультету за поданням випускових кафедр затверджується перелік відповідних баз практик, з яким укладені відповідні угоди про співпрацю і проходження практик. Напередодні початку практики у відповідності до

робочого навчального плану готується Наказ ОНУ про проходження ЗдВО переддипломної практики, з закріпленням їх за відповідними базами практик та керівниками від кафедр факультету. Форма проведення, загальні організаційні та методичні моменти, відповідальні особи відображаються також у цьому документі. Зазвичай керівниками практики від кафедри є наукові керівники ЗдВО.

Вибір місця проходження практики визначається з урахуванням тематики майбутніх кваліфікаційних бакалаврських робіт, виробничих і науково-дослідних завдань на базах практики, індивідуальних особливостей ЗдВО. Саме в період проходження переддипломної практики, зазвичай, обирається тема майбутньої кваліфікаційної роботи, складається завдання та план роботи.

3. Зміст практики

Змістовий модуль 1. Загальні вимоги до організації та проведення практики. Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці.

1. Вимоги до організації проведення практики, вимоги до звітної документації (4 год.).

Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням практики та вимогами до звітності за результатами її проходження. Ознайомлення з правилами техніки безпеки та охорони праці під час її проведення.

Змістовий модуль 2. Участь у виконання планової роботи бази практики.

1. Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Ознайомлення з робочим місцем практиканта (4 год.).

Інструктаж з техніки безпеки та правила охорони праці на базі практики. Ознайомлення з базою практикою, нормативними та регламентними документами її діяльності, режимом роботи, графіком і розпорядком робочого дня, тощо. Ознайомлення з робочим місцем на час проходження практики.

2. Участь у виконанні планових робіт і індивідуальних завдань практики (80 год.).

Виконання поставлених завдань керівником практики від підприємства. Ознайомлення з фондовими і архівними матеріалами бази практики, виконання індивідуальних завдань і узагальнення їх результатів.

Змістовий модуль 3. Збір матеріалів для підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра та їх узагальнення.

1. Збір вихідних даних для підготовки і написання кваліфікаційної роботи бакалавра (30 год.).

Збір і обробка даних, робота з літературою, інформаційними джерелами за обраною тематикою досліджень, виконання індивідуальних завдань і узагальнення їх результатів.

2. Аналіз і узагальнення отриманих матеріалів, постановка науково-дослідного завдання і аналіз їх результатів (40 год.).

Постановка науково-дослідних робіт, аналіз і узагальнення отриманих матеріалів, систематизація і аналіз їх результатів, формулювання висновків та обґрунтування необхідності наступних досліджень.

3. Підготовка до апробації результатів досліджень і робіт, підготовка тез доповідей та презентацій (10 год.).

Підготовка наукових праць, їх оформлення і захист. Підготовка тез доповідей та презентацій з метою апробації наукових результатів.

Змістовий модуль 4. Підготовка і захист звітної документації за результатами проходження практики.

1. Підготовка і оформлення звітної документації (10 год.).

Підготовка і оформлення щоденника і звіту з практики. Отримання відгуку керівника від бази практики. Представлення звітної документації науковому керівнику від випускової кафедри.

2. Захист звітної документації на випусковій кафедрі (2 год.).

Отримання відгуку керівника практики від кафедри. Захист звіту з практики.

4. Форми занять під час практики

Під час практики половина першого і останнього робочих днів практикант знаходиться на випусковій кафедрі. В перший день проводиться настановча конференція, на якому ЗдВО отримує завдання на практику. В останній день практики проводиться захист звітів за результатами її проходження. Решту часу ЗдВО-практикант проводить на базі практики, де виконує відповідні завдання та роботу у відповідності до внутрішніх нормативних документів, трудового розпорядку підприємства, організації чи установи.

Основною формою проходження практики є очна форма. У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ та оголошенням воєнного стану, тобто проведенням практики в особливий період, можливі відхилення в формі проведення практики, зокрема використання змішаної (очної та онлайн) з застосуванням технологій дистанційного навчання.

Важливе місце під час проходження практики є також самостійна робота практиканта з метою виконання індивідуальних завдань, які передбачені у

щоденнику практики. На виконання самостійного індивідуального завдання відводиться не менше 20 год. від загального обсягу практики.

5. Методичне забезпечення

Навчальне і методичне керівництво переддипломною практикою бакалаврів здійснює випускова кафедра, а саме кафедри економічної та соціальної географії і туризму та кафедри фізичної географії, природокористування та геоінформаційних технологій. Загальне керівництво, організаційні питання і контроль виконання завдань практики покладається на керівників, які закріплюються за ЗдВО. Представники підприємств і установ працюють з ними в тісному контакті з питань організації проходження практики та виконання здобувачами її програми. Безпосереднє керівництво практикою ЗдВО на підприємствах і установах здійснює закріплений керівник бази практики з числа кваліфікованих працівників. Зазвичай, у перший робочий день практики проводиться установче організаційне засідання (настановча конференція), яке проводиться особами відповідальним за практики на факультеті та на випусковій кафедрі. На установчому засіданні ЗдВО ознайомлюють з метою, завданнями практики, формами звітності та термінами представлення і захисту звітної документації. Далі ЗдВО у керівників практики від випускової кафедри отримують індивідуальні завдання на практику, індивідуальний план проходження практики, які оформлюються в щоденник практики. Наступним етапом при проходженні практики і прибутті ЗдВО на базу практики є обов'язковість ознайомлення з правилами з охорони праці та техніки безпеки роботи на базі практики з подальшим прослуховуванням відповідного інструктажу та відмітками у спеціальних журналах з охорони праці і техніки безпеки на базі практики.

Протягом усього періоду за ЗдВО закріплюється відповідальна особа (наставник, керівник практики від підприємства), який здійснює поточне керівництво ЗдВО і наприкінці практики оцінює його роботу. Науковий керівник від випускової кафедри періодично контролює проходження практики ЗдВО, консультує та перевіряє стан виконання завдань практики, оформлення звітної документації і готовність до її захисту. Після захисту звітної документації ЗдВО науковий керівник виставляє підсумкову оцінку за результатами проходження практики.

Навчально-методичне забезпечення включає робочу програму практики, підручники, навчальні та методичні посібники і розробки, наукові фахові видання та матеріали (збірники тез) науково-технічних заходів у відповідності до поставлених індивідуальних завдань ЗдВО. Окрім того в залежності від поставлених перед практикантом завдань керівники практики від кафедри ознайомлюють з фондовими і архівними матеріалами, фондами бібліотеки університету і кафедри, рекомендованим переліком літератури і інформаційних джерел за обраною проблематикою досліджень. Додатково ЗдВО можуть

використовувати власні конспекти лекцій з навчальних дисциплін, які опанували, а також довідники, атласи, карти та ін.

6. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності є *диференційований залік* у вигляді усного індивідуального опитування студентів за всіма матеріалами практики (включаючи теоретичний та практичний розділи і звітні матеріали).

До здачі заліку ЗдВО допускаються у разі наявності у них заповненого за етапами практики індивідуального польового щоденника та бригадного звіту за окремими темами.

Формами й методами контролю є: поточний контроль; самоконтроль студента-практиканта; захист звітної документації.

Оцінюючи роботу студентів на практиці, керівники практики повинні проаналізувати його діяльність за такими напрямками:

1. Наявність і якість документації (звіт, щоденник з аналізом роботи кожного дня, їх оформлення та зміст).
2. Дотримання режиму дня.
3. Відповідність роботи плану.
4. Дисциплінованість практиканта, ставлення до роботи.

Поточний контроль здійснюється під час виконання обробки та узагальнення результатів робіт і досліджень та має основною метою перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль є активною формою поглиблення, систематизації та закріплення знань, отриманих під час лекційних занять, самостійної підготовки студентів та виконання практичних робіт. Під час поточного контролю у вигляді усного опитування, рішення ситуаційних задач, обговорення проблемних питань тощо оцінюється рівень засвоєння матеріалу, оволодіння студентом конкретних знань і навичок з чітко визначеної проблеми, активність його роботи, старанність і творчий підхід.

Підсумкове оцінювання проводиться шляхом публічного усного захисту звітної документації.

7. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів-практикантів

В останній день практики разом із керівниками студенти підводять підсумки. Результати оцінюються у формі диференційованого заліку.

Оцінювання проходження практики проводиться за наявності звітної документації студента, яка містить:

I. Щоденник з проходження практики, який відображає її зміст (план роботи по тижням, відмітки про виконання, робочі записи під час практики, оцінка практиканта від керівника з бази практики).

II. Заключний звіт за результатами практики.

Критерії оцінювання

«Відмінно» - глибоке, усвідомлене розуміння завдань практики, відмінна підготовка, правильне ведення документації, щоденника практики, уміння самостійно опрацьовувати методичну та наукову літературу, проявляти свою креативність та готовність творчо працювати на високому рівні, уміння встановлювати гарний контакт з колегами в колективі.

«Добре» - достатня підготовка до практики: на належному рівні оформлює щоденник практики та іншу звітну документацію, розуміє як здійснювати аналіз роботи.

«Задовільно» - задовільна підготовка до практики, допущення суттєвих помилок у проведенні робіт, оформлення звітної документації проведено не належним чином, неповний та нечіткий аналіз роботи.

«Незадовільно» - нерозуміння завдань практики, не виконання поставлених задач; відсутність або часткове відвідування практики, незадовільне оформлення та ведення щоденника практики та іншої звітної документації, допущення грубих методичних помилок, неспроможність до їх виявлення та усунення.

Розподіл балів, які отримують студенти

Для диф. заліку

Поточний контроль і оцінювання виконання звітних робіт*	Оцінка від керівника з бази практики**	Підсумкове усне опитування (оформлення звітної документації представлення звіту, його захист)***	Сума балів
30	50	20	100

*Поточний контроль здійснює керівник практики від кафедри.

**Оцінка від керівника з бази практики з відповідною характеристикою роботи практиканта проставляється в щоденнику за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і закріплюється печаткою бази практики.

***Комісія від кафедри, яка приймає звіти ЗдВО за результатами проходження практики враховує результати поточного контролю від керівника практики від кафедри та оцінку керівника від бази практики шляхом переводу до бальної шкали з врахуванням усних відповідей ЗдВО по захисту звіту.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю повторного складання

		складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Вимоги до звіту з практики

Звіт з переддипломної практики виконується у одному екземплярі для кожного ЗдВО. Оформлення звіту відбувається у письмовому рукописному (для тексту) та графічному (графіки, профілі, плани, карти). Текст оформляється на стандартних аркушах формату А4 рукописно. Всі матеріали складаються у папку. Аркуші, а також графічні матеріали нумеруються наскрізь і для всього об'єму матеріалів складається зміст, у якому вказується назва виконаної роботи та сторінка (номер).

Звіт має відображати повну характеристику самостійної роботи ЗдВО на базі практики. Звіт про виконану роботу складається у певній послідовності за розділами, які передбачені планом проходження практики. Підготовка звіту є індивідуальною роботою кожного із ЗдВО.

Безвідносно до обраної теми структурні елементи тексту звіту мають містити наступні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст із визначенням сторінок тексту роботи;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину, яка складається з декількох розділів і підрозділів (за наявності) тощо;
- висновки;
- перелік використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Загальні вимоги щодо оформлення звіту є наступними:

- Формат аркуша паперу – книжковий, А4 (210x297 мм).
  - Розмір шрифту – 14 pt.
  - Шрифт – Times New Roman.
  - Міжрядковий інтервал – 1,5.
  - Відступ з абзацу – 1,25 см.
  - Вирівнювання – за шириною (основний текст), по центру (заголовки розділів і підрозділів).
  - Поля: ліворуч – 30 мм; праворуч – 15 мм; внизу і зверху – 20 мм.
- Обсяг звіту з практики складає 30-35 сторінок.

9. Рекомендовані джерела

Основна

1. Балюк С. А., Ромащенко М. І., Сташук В. А. Наукові основи охорони та раціонального використання зрошуваних земель України. К.: Аграр. наука, 2009. 624 с.
2. Грунтознавство / Ред. А. М. Польовий, А. І. Гуцал, О. О. Дронова. Одеса: Екологія, 2013. 668 с.
3. Кірічек Ю.О. Оцінка земель. Навчальний посібник. Літограф. Дніпропетровськ. 2016. 454с.
4. Кривульченко А.І. Меліоративна географія. Київ: Каравела, 2021. 235 с.
5. Лозовіцький П. С. Меліорація ґрунтів та оптимізація ґрунтових процесів. Підручник. Київ, 2014. 528 с.
6. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні: навч. посібник.[Дехтяренко Ю. Ф., Лихогруд М. Г., Манцевич Ю. М., Палеха Ю. М.]. К.: Профі, 2007. 624 с.
7. Михайлюк В.І., Біланчин Я.М. Оцінка земель: навчальний посібник. Одеса : Чорномор'я, 2003. 90 с.
8. Паньків Зіновій. Землекористування в Карпатському регіоні України: теорія, історія та сучасний стан : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 340 с.
9. Паньків Зіновій. Еволюція землекористування в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 188 с.
10. Паньків Зіновій, Ямелинець Тарас. Нормативна грошова оцінка земель в Україні : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 344 с.
11. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.
12. Позняк С.П. Актуальні проблеми ґрунтознавства і географії ґрунтів : навч.посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 272 с.
13. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. У двох частинах. Ч. 1. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 270 с.
14. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. У двох частинах. Ч. 2. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 286 с.
15. Позняк С. П., Красеха Є. Н., Кіт М. Г. Картографування ґрунтового покриття: Навч. посібник. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 500 с.
16. П'яткова А. В., Гижко Л. В., Буяновський А. О., Біланчин Я. М. Комплексна географічна практика: навчально-методичний посібник. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 154 с.
17. Ступень М. Г. Державний земельний кадастр: сучасний стан і шляхи його вдосконалення. Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 176 с.
18. Теоретичні основи державного земельного кадастру: навчальний посібник [Ступень М. Г., Гулько Р. Й., Микула О. Я. та ін.]. Львів: «Новий Світ – 2000», 2003. 336 с.
19. Тортик М.Й., Жанталай П.І., Тригуб В.І. Морфологічні ознаки і будова профілю ґрунтів. Навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2010. 130 с.

20. Чорноземи масивів зрошення Одещини: монографія / За науковою редакцією д. біол. наук, проф. Є. Н. Красехи та к. геогр. наук, доц. Я. М. Біланчина. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 194 с.

Додаткова

1. Адаптація агротехнологій до змін клімату: ґрунтово-агрохімічні аспекти: колективна монографія/ За ред. С. А. Балюка, В.В. Медведєва, Б.С. Носка та ін. Харків: Стильна типографія, 2018. 364 с.
2. Гавриш Н. С. Використання, відтворення та охорона ґрунтів в Україні: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса: Юрид. л-ра, 2016. 398 с.
3. Канащ О. П. Основні проблеми сільськогосподарського землеоціночного районування. Землепорядкування. №4. 2001. С. 35-41.
4. Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. Природно-сільськогосподарське районування України : монографія. К.: ЦП «Компринт», 2015. 328 с.
5. Медведєв В.В., Пліско І.В., Бігун О.М., Шейко С.М. Оцінювання стану ґрунтів України та їхньої привабливості для інвестування (рекомендації). Харків : Міська друкарня, 2013. 28 с.
6. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків: НМЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії УААН», 1998. 88 с.
7. Оцінка земель : підручник /за ред. М.Г. Ступеня. К.: Агроосвіта, 2014. 373 с.
8. Палеха Ю.М. Економіко-географічні аспекти формування вартості населених пунктів. К. : Профі, 2006. 324 с.
9. Паньків З.П., Наконечний Ю.І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
10. Позняк С. П., Гавриш Н.С. Господареві про ґрунти і право на них = For the landowner about soils and legal aspects : науково-практичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 250 с.
11. Позняк С.П., Гавриш Н.С. Соціальне ґрунтознавство = Social soil science : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 240 с.
12. Раціональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти: колективна монографія / за ред. акад. НААНУ С. А. Балюка, чл.-кор. АЕНУ А.В. Кучера. Харків: Смугаста типографія, 2015. 428 с.
13. Телегуз О. В., Кіт М.Г. Агроекологічна оцінка ґрунтів : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 260 с.
14. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 360 с.
15. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: Монографія. Херсон, 2013. 650 с.
16. Третяк А.М., Будзяк О.С., Третяк В.М., Дорош О.С., Будзяк В.М., Юречко Ю.О. Екологія землекористування: навчальний посібник. Київ: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.
17. Ямелинець Т.С. Інформаційне ґрунтознавство : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 352 с.

Електронні інформаційні ресурси

Всі документи бази даних "Законодавство України": <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

- Вісник ОНУ. Серія Географічні та геологічні науки. Режим доступу: <http://visgeo.onu.edu.ua/>.
- Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Режим доступу: <http://land.gov.ua/>.
- Земельний вісник України. Режим доступу: <http://zemvisnuk.com.ua/>
- Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського" НААН України. Режим доступу: <http://www.issar.com.ua/>.
- Національний атлас України. Режим доступу: <http://www.wbc.org.ua/atlas/>.
- Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. Режим доступу: <http://www.lib.onu.edu.ua/>.
- Український географічний журнал. Режим доступу: <https://ukrgeojournal.org.ua/>